

та владних відносин, а її норми є нормами прямої дії, то її реалізація просто необхідна для ефективного функціонування суспільства та держави, здійснення різних загальнодержавних програм та напрямків діяльності країни.

Отже, соціальна держава — це держава, що ґрунтується на розвиненому громадянському суспільстві, має збалансовану економіку і ефективну правову систему, та здатна, відповідно до принципу соціальної справедливості, забезпечити громадянам гідний рівень життя, гарантувати соціальну стабільність, соціальну безпеку і соціальну допомогу, громадянський мир і злагоду.

Соціальною може бути тільки багата і раціональна держава, держава стратегічного розрахунку.

Література:

1. Конституція України. Верховна Рада України; Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Бабкін В. Нове загальнотеоретичне дослідження проблем соціальної держави /В. Бабкін //Право України. - 2006. - № 12. - С.134-135
3. Гуменюк І. Концепція соціальної держави: теоретико-методологічні засади формування змісту /І.Гуменюк //Право України. - 2008. - № 7. - С.9-12.

Ліхтей М.

(наук. кер. – доц. Лобач К. В.)

*студентка V курсу психолого-педагогічного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

Політичні права людини виступають тими правовими можливостями, які можуть належати особі як члену політичного співтовариства, тоді, коли вона виступає як громадянин (підданий) певної держави. Ці права відносять до так званих прав першого покоління і вони надають можливість участі у формуванні представницьких органів державної влади.

Ця категорія прав становить основу для інших прав людини, оскільки вони забезпечують розвиток демократії у державі, сприяють підтримці громадської позиції, розвивають суспільне мислення. Вони також забезпечують недопущення свавілля державної влади за допомогою тих механізмів, які не заборонені законом.

В умовах формування України як соціальної, правової та демократичної держави інститут політичних прав має вагоме значення, адже за допомогою демократичних механізмів людина зможе забезпечити собі той спектр прав, які належать їй як природно так і за законом. Важливо не просто проголошувати ці права, а й активно реалізувати їх у життя, доводити до широкого кола суб'єктів, а також окреслити межі цих прав, адже зміст політичних прав залежить від того, який сенс держава вкладає в цей термін.

Визнання на державному рівні людину найвищою соціальною цінністю передбачає надання їй широких прав та свобод, а також можливостей для реалізації цих прав.

Політичні права варто визнати комплексом прав, які пов'язані єдиним змістом та метою, яка полягає у забезпеченні участі людини у громадському та політичному житті. Це також можливість людини брати участь у державному і громадському житті, впливати на діяльність різноманітних державних органів, а також громадських об'єднань.

Ця категорія прав пройшла довгий шлях становлення. Спочатку ними могли користуватися лише ті люди, які відповідали встановленим державою цензам (віковим, майновим, расовим тощо). Згодом розширилося коло осіб, яким надавалося право обирати та бути обраними, при чому число других залишалось порівняно меншим, ніж перших. Останнім кому було надано політичні права були жінки, за яким вони остаточно закріпилися у Міжнародному пакті про громадянські та політичні права: держави, які беруть участь у цьому Пакті, зобов'язуються забезпечити рівне для чоловіків і жінок право користування всіма

громадянськими і політичними правами, передбаченими в цьому Пакті[2]. Ці права також проголошені у Загальній декларації прав людини, стали основою для більшості Конституцій демократичних держав світу.

А.Я.Танчак зазначає, що політичні права це не лише права громадян, а й усіх людей. У цьому аспекті є цікавим інститут громадянства, який відображає зв'язок індивіда з певною громадою, що виражається у місці, часі проживання, економічних, культурних, сімейних та інших зв'язках [6, с. 250].

В той же час суб'єктами, які реалізують ці права є особи, що володіють конституційною правосуб'єктністю, тобто досягли 18-річного віку, є громадянами (підданими) певної держави. Іноземці та особи без громадянства також мають певний спектр політичних прав, які можуть бути учасниками громадських об'єднань, але не можуть бути членами політичних партій.

Виборчі права людини у доктрині права розглядаються з погляду кількох аспектів, зокрема як конституційно-правовий інститут; як сукупність конституційно-правових норм, що закріплюють основоположні принципи участі громадян у виборах і включають у себе стадії виборчого процесу; як суб'єктивне право, тобто право громадян обирати та бути обраними.

З огляду на це варто зробити висновок, що виборчі права громадян це насамперед сукупність правових можливостей громадян певної країни, що включають в себе як активне політичне право так і його пасивну форму.

Виборчі права людини закріплює стаття 38 Конституції України, у якій сказано: громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати та бути обраними до органів державної влади та місцевого [1].

Таким чином ця категорія прав зводиться до участі у виборах та референдумах. Конституційний суд України дав офіційне тлумачення: «положення частини першої статті 38 Конституції України, згідно з яким громадяни мають право "вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування", в контексті положень частини другої статті 78 Конституції України треба розуміти так, що громадянину України надано право вільно бути обраним до будь-якого органу державної влади, зокрема до Верховної Ради України, до органу місцевого самоврядування - сільської, селищної, міської, районної, обласної ради, а також бути обраним сільським, селищним, міським головою, але реалізувати набутий представницький мандат громадянин може тільки в одному з цих органів чи на посаді сільського, селищного, міського голови [5]».

Таким чином Конституційний суд наголошує на тому, що особа має бути обрана лише за однією виборною посадою. Це одним із механізмів недопущення зловживання виборним правом.

Конституція у ст. 70 передбачає умови для здійснення виборчого права: право голосу на виборах і референдумах мають громадяни України, які досягли на день їх проведення вісімнадцяти років. Не мають права на голос громадяни, яких визнано судом недієздатними [1].

Таким чином реалізувати своє виборче право може громадянин України, який досяг 18-річного віку та має повну дієздатність. Але в то й же час дана норма характеризує активне виборче право, яке не завжди може збігатися з пасивним. Зокрема за ч. 2 ст. 76 Конституції України депутатом Верховної Ради України може бути громадянин України який досяг 21-річного віку, а за ч. 2 ст. 103 Президентом України може бути громадянин України, який досяг 35-річного віку. В обох випадках громадянин наділений правом обирати, але не завжди може скористатися правом бути обраним.

Не тільки механізм встановлення виборчого цензу є гарантом дотримання цієї категорії прав громадян, а й процес люстрації, який має на меті встановлення на державному рівні законодавчої заборони служби в державних, виборних та інших посадах особам, які брали участь у антидемократичних діях тощо.

Також теорії конституційного права відоме таке поняття як абсентеїзм як позначення байдужого ставлення людей до своїх громадсько-політичних прав, характерним проявом якого є свідоме ухилення виборців (електорату) від участі у голосуванні. Це відбувається у вигляді

пасивного ставлення виборців до своїх прав, яке полягає тому, що вони ухиляються від використання свого прямого права передбаченого Конституцією та Законами України.

Право на свободу об'єднань закріплює Закон України «Про громадські об'єднання», а також встановлює саме поняття громадського об'єднання: це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів[3].

України як правова, соціальна та демократична держава має мінімізувати свій вплив на громадські об'єднання аби забезпечити вільний розвиток особистості, формування її громадської позиції та думки, спілкування з однодумцями тощо. На це вказує і Конституційний Суд України, який в одному із своїх рішень зазначив: «Обов'язком правової держави є, зокрема, невтручання як у реалізацію громадянами права на свободу об'єднання, так і в діяльність самого об'єднання, "за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей"[4]. Тим самим Конституція України встановила межі втручання держави в реалізацію права громадян на свободу об'єднання. Пункт 11 частини першої статті 92 Конституції України передбачає, що виключно законами визначаються "засади утворення і діяльності об'єднань громадян" [1].

Конституція також містить заборони щодо діяльності певних громадських організацій, зокрема ст. 37: «утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються. Політичні партії та громадські організації не можуть мати воєнізованих формувань» [1].

Отже, держава не тільки забезпечує право громадян на свободу об'єднання, а й забезпечує населення країни безпекою від негативного та згубного впливу суспільної думки, яка може активно пропагуватися у громадських об'єднаннях.

Література:

1. Конституція України. Верховна Рада України; Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права//Електронний ресурс: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043
3. Закон України Про громадянські та політична права // Електронний ресурс: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
4. Рішення Конституційного Суду України (справа про молодіжні організації)// Електронний ресурс: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v018p710-01>
5. Рішення Конституційного Суду України (справа про сумісництво посадарного депутата України і міського голови)// Електронний ресурс: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-99>
6. Танчак А.Я. Політичні права людини: поняття та зміст// Актуальні проблеми держави і права. – 2005.- №24.- с. 248-254

Мазай А.

(наук. кер. – доц. Лобач К. В.)

*студентка V курсу психолого-педагогічного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

ЗДІЙСНЕННЯ ФІЗИЧНОЮ ОСОБОЮ ПРАВА НА МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ